

УДК 316.77: [658.512.2: 37]

DOI: 10.31376/2410-0897-2021-3-47-10-151-158

## ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ СФЕРИ ДИЗАЙН-ОСВІТИ НА ОСНОВІ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ В. ТОМАШЕВСЬКОГО ТА О. ФУРСИ

**Ільницька Любов Віталіївна**

кандидатка філософських наук, докторантка

Інститут проблем виховання

e-mail: lvilnitsa@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2163-7751

*Дослідження стосується вивчення українського досвіду проведення реконструкції специфічного напрямку осягнення дизайн-освіти, а саме: комунікативної сфери як особливого входження у перспективні спроможності розвитку виховних потужностей навчально-педагогічного налаштування актуалізованого повідомлення найвищого мистецького рівня, до якого потрібно підвести молоде покоління майбутніх спеціалістів з дизайну. На вітчизняних теренах таким способом входження до естетичного простору методично-виховних потужностей дизайну зуміли фахово підійти лише двоє дослідників-практиків. Відтак, наші співвітчизники Володимир Томашевський (1968–2021 рр.) та Оксана Фурса розробляли власні підходи щодо представлення планомірного всесвіту дизайну в діапазоні підкорення суперечностей предметного встановлення, передусім самого дизайну.*

**Ключові слова:** дизайн, дизайн-освіта, реконструкція, комунікація, комунікативна сфера.

**Постановка проблеми.** Слід узяти до уваги той факт, що пошук впливових сторін комунікативної сфери дизайн-освіти вперше досліджується при особливому способі застосування функцій порівняльного аналізу двох теоретичних підходів: О. Фурси та В. Томашевського, досвід яких, так само як і накопичений науково-педагогічний спадок, до цього ще ретельно не вивчався. На професійно-особистісному рівні ці двоє українських педагогів вищої школи проявили себе не лише як теоретики, а й як видатні творчі діячі у галузі дизайну. Варто також наголосити на тому, що при висвітленні низки суттєвих моментів щодо винайдення потрібних естетично-виховних умовиводів до комунікативної сфери дизайн-освіти було проведено в першу чергу узагальнення тієї теоретико-педагогічної практики, коли до вивчення брався досвід тільки цих двох непересічних українських дослідників дизайнерської сфери – В. Томашевського та О. Фурси. Такий спосіб виокремлення головних диспозицій комунікативних значень сфери дизайн-освіти на основі дослідження особистісного досвіду двох метрів дизайнерської справи дозволяє впритул наблизитися до кодифікаційних рівнів занурення у практичний світ зазначеної проблематики.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Безпосередньо до вказаного проблемного кола питань щодо формування вагомих площин розвитку «комунікативної сфери дизайн-освіти» були відібрані унікальні супутні дослідження тих українських учених, які спромоглися віднайти дотичні контрпункти первісного ряду навіть предметних протиріч дизайну, з намаганням розв'язати у своїх працях сутнісні взаємодії як функціональні координаційні відгомони подальшої педагогічної перспективності. Відтак існує ціла низка маловивчених фахових праць наших сучасників, де йдеться про різноманітні аспекти дуальної комунікативної взаємодії проєктної та естетичної чистин дизайн-освіти. Отже, авторами таких професійних розробок є наші сучасники – Оксана Фурса та Володимир Томашевський. У дослідженні використовуються вітчизняні публікації обох представлених діячів науки та мистецтва. Зокрема, дві розробки О. Фурси щодо «комплексного розвитку дизайн-освіти» [1] та щодо вивчення «основних напрямків і чинників дизайн-освіти» [3]. Водночас наукова творчість В. Томашевського при зануренні у невимовно перспективні процеси реконструкції предметних положень дизайнерської сфери оприлюднена у таких опорних публікаціях, у яких висвітлюються закономірності «педагогічних умов» та «деяких аспектів сформованості естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах» [4; 5].

**Мета статті** – розкриття процесів формування комунікативної сфери дизайн-освіти через застосування механізмів реконструкції при з'ясуванні виховної дії тих специфічних утворень, які є дотичними до сфери дизайну, але при ґрунтовному аналізі педагогічних розробок двох провідних українських педагогів, митців та вчених – О. Фурси та

В. Томашевського.

**Виклад основного матеріалу.** Якщо проводити первинний порівняльний аналіз двох точок зору, то головний акцент роздумів Володимира Томашевського (1968–2021) спрямований на розкриття виховного взаємовпливу дизайну та естетики, а провідна ідея наукових розвідок Оксани Фурси присвячена комплексному вивченню розвитку дизайн-освіти на основі «мистецької детермінованості», в тому числі і художньо-проектної складової. Загалом, ці підходи як провідні засадничі виміри допомагають зрозуміти педагогічну специфіку предметної сутності дизайну, окреслити домінантні переваги вітчизняного освітнього досвіду впровадження комунікативного змісту виховання в життя вищої школи.

Зрештою, науково-педагогічні розвідки В. Томашевського та О. Фурси дозволяють обговорювати не тільки перспективи розвитку вітчизняної дизайн-освіти, а й відтворювати конкретні сполучення щодо поняттєвого структурування тих площин спеціалізованої галузі дизайнерської справи, які спираються на художньо-мистецьке підґрунтя без позбавлення пріоритетності провідного вектору дизайну – «художньо-проектне детермінування предметної реальності». Врешті-решт, слід врахувати, що «способи дизайнерської діяльності, художнє конструювання і проектування розроблялися людством із найдавніших часів» [1, с. 33] – у такий спосіб Оксана Олександрівна на рівні історичної інтроспекції руху до сучасного розуміння функціонування дизайну висвітлює поступові утворення перспективного наближення предметної реалізації дизайнерського профілю художньої діяльності. Загалом, з еволюціонуванням способів виробництва при утворенні багатогалузевого товарообігу та ринкових умов конкурентного існування, як констатує О. Фурса, поміж іншим, «це і привело до докорінного перегляду традиційних принципів формоутворення. Виникла нова галузь проектної діяльності – дизайн» [1, с. 33].

Тим не менш, при підкресленні однокоріневості цих двох підходів – естетичного та проектного – виявляються чіткі позиції щодо встановлення вагомого значення ролі художньо-естетичного у відправному фокусуванні кожної з двох професійних точок зору. Слід зазначити, що якщо для Володимира Томашевського канонічні засади естетики як «стилістичного пріоритету прекрасного» стають базовим важелем не стільки для оприлюднення ваги естетичного виховання, скільки для пошуку естетико-культурного наповнення дизайн-освіти, то для Оксани Фурси набуває значення естетична гармонізація якісних здобутків цієї спеціалізації: «якість мистецької освіти визначає рівень художньо-естетичної, професійної підготовки студентів до дизайнерської діяльності та їх конкурентоздатність...» [1, с. 33].

Відтак, «роль естетичної культури у процесі підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів України на сучасному етапі розвитку суспільства» [2, с. 121], за В. Томашевським, становить основу фахової розмови про педагогічні підвалини професійного зростання дизайнерів у відповідному естетичному середовищі кваліфікованого позиціонування. Настановчі аспекти естетизації тих умотивованих процесів, у які залучені студенти, з переосмисленням комунікативних зв'язків – митець і навколишнє середовище – розкривається ступінь відповідальності при застосуванні у художній діяльності новаторських прийомів, які через інформаційні ресурси позначають суб'єктні наголоси творчої самореалізації дизайнера, як доповнені сенси відформатованої реальності, що, поза тим, не применшує природно-еволюційне значення прекрасного у світі та прикладний поступ дизайнерської практики. Мова йде про те, що виявлений перебіг коливань двох модусів дизайну – естетичного та функціонального, на базі думок О. О. Фурси, можна усвідомлено позначити як відповідну комплексність, до того ж у детермінованій релевантності відносно мистецької освіти.

Згідно із цим ось ця дуальність змістового призначення дизайну і є тим виховним комунікативним альянсом, що і приведе до набуття фахового досвіду, який, на поважну думку В. В. Томашевського, розкривається через виокремлення особливої сутності дизайнерської практики, яка полягає у немовби «духовно-функціональній» буттєвості – естетично-прикладної, за результативним очікуванням від цієї діяльності. Цей умовивід, варто

підкреслити, теж за поняттєвим характером тяжіє до комплексності, передусім термінологічного зразка. Проте ось ця комплексність подвійної векторності дизайну як комунікативного сполучника внутрішньої взаємодії не перебуває в суперечності до своєї узагальнювальної домінанти, бо «якщо говорити про підготовку майбутніх дизайнерів до професійної діяльності, то в цьому випадку естетична культура повинна стати тією узагальнювальною сферою, через яку заломлюється все, що людина відчуває, про що вона мислить і мріє, що робить практично» [2, с. 123]. Отже, узагальнювальність поняттєвого визначення дизайну спирається на канонічну природу прекрасного, з оновленим зверненням до осучасненого вектору наповнення дизайнерським світовідкриттям на підґрунті «естетичної культури особистості», розвивати яку і покликаний, за Володимиром Томашевським, методичний арсенал заходів дизайн-освіти. Водночас функціонально-прикладний перебіг осягнення комунікативно-виховної природи дизайну важко уявити без залучення такого спеціалізованого напрямку прогресивного підходу до кваліфікованої підготовки дизайнера, який полягає, на думку Оксани Фурси, «у формуванні творчої особистості учнів із високим рівнем проєктної культури» [3, с. 123]. Цей тип «функціонально-комунікативного наповнення» дизайну перебуває в кореляційному балансуванні, а не у суцільній протизв'язі до естетичної культури майбутнього дизайнера. Безперечно, такий симбіоз нетипового прояву дизайнерської практики відбивається і на позиційних положеннях дизайн-освіти, яка потребує включення обопільного узагальнення подвійної ролі і проєктно-прикладної частки професійної підготовки молодого дизайнера, так і художньо-естетичного забезпечення мистецької довершеності згідно з вимогами до розгалужених напрямів дизайну.

Зрештою, комунікативна органічність природного наближення різнопланових предметних сутностей дизайну вказує на те, що «у теоретичних дослідженнях і в емпіричних визначеннях професії дизайнера головним є виявлення специфіки підготовки дизайнера-фахівця шляхом знаходження оптимального співвідношення художніх, естетичних, інженерних, соціальних та інших складових професії» [3, с. 396]. Багатофункціональність внутрішнього наповнення дизайн-освіти детермінує не розгалуженість, а фокусування на оприлюдненні комунікативного способу взаємодії як взаємоузгодженому наближенні духовно-естетичної основи художньо-освітньої складової дизайну та проєктно-прикладної основи інноваційно-технологічного передбачення практичного призначення неймовірного дизайнерського гатунку. Водночас ця зазначена багатофункціональність у структурі визначення виховної багатосаровості сконцентровується і на обопільному взаємовпливі двох площин, які не тільки набувають статусу основ плюралістичних складових дизайну, а й на дуальній амплітуді тих актуальних вимірів, що додають комунікативній організації дизайну діалогічно знакової змістовності.

У контексті вказаного, на виховному рівні комунікативний наголос спорідненого способу мотиваційного призначення, немов узгоджена сфера взаємодії прекрасного та практичного, як необумовленого регулювання діалогічного сенсу багатозначних вимірів дизайну, відкриває складний характер проведення методичної роботи. Відтак, щоб уникнути суперечностей стосовно розгойдування виховної змістовності дизайн-освіти, рівновага дисциплінарного навантаження за рахунок комунікативного чинника впровадження відновлює еволюційну константність професійної та прогресивної консолідації художнього змісту виховання майбутнього дизайнера у сполученні з архітектонікою технологіко-конструкторського – практичного рівня відповідно до фахової придатності дизайнера.

Якщо відштовхуватися від думки Володимира Томашевського, то погляд на «культуру як інтегруючу основу дизайнерського процесу» [5, с. 106] дозволяє зрозуміти, на основі якого змісту злагоджено ввійшов проєктний вимір уже як цінність реалізації доведеної форми до засадничого складу «дизайнерсько-виховного універсуму». Слушно нагадати, що формування проєктної культури як виховної стратегії докорінно видозмінює ставлення до дизайну. Тобто відзначення культуротворчої частки комунікативного возз'єднання, як системоузагальнювальної кореляції педагогічних умовиводів дизайн-освіти із загальним сенсом результативного застосування практичного освоєння масштабної знаковості

колективного світоглядного поступу виявляє спроможність технічної культури застосовувати парадигмальні якості культурогенезу на власних методико-прогресивних формах освітньо-виховних можливостей сфери дизайну. Таким чином, сенс проєктного пошуку відзначається через художньо-діяльнісний мотив входження в професійну значущість наполегливих динамічних «екстраполяцій культурно-комунікативної індексації» спільних коренів дизайну з відповідними зануреннями провідного сенсу становлення самого дизайну як не тільки галузі мистецького спрямування, а й ускладнених прагнень людства візуалізувати накопичені культурні наративи шляхом дизайнерської культурно-проєктної реалізації. За твердженнями Оксани Фурси, на рівні навчально-виховного процесу цей відгомін уже «дизайн-комунікаційних екстраполяцій» дозволяє впритул підходити до «поширення принципів проєктування на всі рівні і види освіти, тобто це допомагає ставити перед «дизайнером у сфері освіти» широкомасштабні завдання з розроблення програм упровадження нового культуротворчого змісту» [3, с. 395]. Таким чином, поглиблений та професійний зміст нетипового бачення у поєднанні з приналежною атрибутивністю творчого досвіду надає векторне комунікативне передбачення щодо нетривкого зчеплення проєктної та художньо-естетичної складових дизайну в плані виховання цілісно-об'єднаного ставлення до професії з мотиваційним зосередженням на принциповому сенсі творчого сполучника, наповненого співвідношенням функціонально-практичного чинника з оприлюдненим видовищним каркасом художньо-мистецької влучності. Як наголошує Оксана Фурса, «серед основних напрямів розвитку дизайн-освіти – диверсифікація та інтеграція процесу професійної підготовки дизайнера з мистецтвом, наукою і виробництвом» [3, с. 394]. У просторі комунікативного фактора виховної цілеспрямованості, що привідкриває мотиваційні рівні наповнення ускладненим та діалогічним характером дизайнерської діяльності, відзначається, що «інтеграційний процес підготовки дизайнера» розкривається через делегування своїх предметних функцій на рівні узгодженого двоскладового повідомлення: художньо-проєктного з відбитком технічної культури та більш глибинно та поняттєво окресленого термінологічного відповідника цього альянсу, який розгортає своє значення при вивченні педагогічного досвіду Володимира Томашевського. Таке поняттєве єство дизайну в новаторському «духовно-функціональному» ключі теж наближає до занурення у розгалужене різноманіття комунікативно-виховної смислосфери предметно-організаційних площин життєдіяльності дизайнера. Згідно з поглядами В. Томашевського, «духовно-функціональні утворення можуть здійснювати саморегуляцію, вносити певні зміни як на змістовному, так і функціональному рівнях» [4, с. 79], тобто ознаки комунікативної специфіки проглядаються при відповідному з'єднанні духовної та функціональної складових кодифікованого процесу винайдення прийнятних диспозицій до конкретизованого ряду планомірного розгляду перенаправлення комунікативного вектору з індексацією духовно-функціонального ряду до організації освітньо-виховного простору дизайну. Цей ґатунок похідних ланок розгляду комунікативної сфери дизайну через відновлений баланс виховних чинників естетичної культури у взаємодії з проєктною культурою, про що свідчать огляди наукових впровадження обох лідерів педагогіко-дизайнерської думки, виводить на теоретичний зміст пошуків В. Томашевського, а саме до духовно-функціональної спрямованості щодо визначення вітчизняної виховної стратегії дизайн-освіти.

Отже, погляд на сучасний дизайн як на «духовно-функціональне утворення» дозволив Володимирі Томашевському – представнику дніпропетровської наукової школи – зануритися у системне розуміння тієї особливої відповіді до зазначеної стратегії комунікативно-функціональної специфіки дизайн-освітньої практики, яка віддзеркалюється у виховних сполучниках крізь «діагностику естетико-культурного формування майбутніх дизайнерів». У такому випадку комунікація духовно-функціонального крізь призму естетико-культурного, за В. Томашевським, відкриває механізм авторського пояснення відшліфування значення вдосконалення проєктного досвіду в підготовці дизайнерів у апробації функціонування органічного нагляду за пропорцією прикладного призначення дизайну як «естетико-культурної діагностики», за втіленням невідокремлених частин дизайн-освіти, а об'ємної структури зі

специфічним облаштуванням на ниві вже попередньо сформованого комунікативного процесу.

Відтак, до низки перспективного переліку вкрай потрібних елементів неймовірно фундаментальної виховної висхідної у сфері дизайну Володимир Томашевський відносить і «комунікативний характер естетичної культури особистості», адже, як він зазначає: «процес естетизації мистецького середовища передбачає налагодження комунікативних зв'язків з явищами і подіями, які мають місце в мистецькому житті, розгортання пізнавальної діяльності, виконання творчої роботи» [4, с. 79]. Таким чином, значення комунікативного ресурсу полягає, в тому числі, і у винайденні теоретичних можливостей опрацювати преваліюваність «процесів естетизації» перед класом функціонально-практичних налаштувань, до яких переноситься проєктна складова дизайн-практики. Утім безпосереднє призначення «комунікативних зв'язків» відповідає низці художньо-діяльнісних процесів, які при дотичності до методичних розробок прагнуть до полемічного еволюціонування при видобудуванні ефективності взаємодіючих мотивів дизайн-середовища нетипових виховних стратегій кваліфікованого занурення у площину обов'язкового перевтілення зафіксованих способів функціонального поєднання проєктного та художнього як обов'язкових сенсів виявленої комунікативної доцільності дизайн-освіти.

Водночас при порівнянні основних взаємодіючих ланок у системному утворенні дизайн-освіти, наявністю яких і відрізняється концепція Володимира Томашевського стосовно походження освітньо-виховних положень дизайну в контексті домінантних вимог естетичної культури до проєктної, варто перелічити педагогічно-діяльнісні трансформаційні висхідні з напрямом до проведення попередньої реконструкції щодо виявлення сутнісних стратегій до нагальних ресурсних процесів з формування виховного узгодження дизайну в комунікативному просторі, до якого при кодифікаційному відборі з системних диспозицій В. Томашевського варто віднести:

- «процес науково-пошукової діяльності»;
- «ціннісне ставлення до культури»;
- «спеціалізований художньо-конструкторський пошук» [5, с. 106].

Згідно із цим, якщо наголошувати на формувальних осередках тих педагогічних факторів, які виділяє Володимир Томашевський, то при виявленні комунікативної домінанти превалює діяльнісний сполучник взаємодії як засадничий та смислотворчий компонент, завдяки якому певна поетапна процесуальність при «організації естетичної освіти студентів-дизайнерів» на організаційно-функціональному рівні впровадження віднаходить нормативні позиції виховної реконструкції комунікативного призначення дизайну, які відповідно здійснюються при:

- «залученні майбутніх дизайнерів до оформлення навколишнього середовища»;
- «формуванні інтелектуально-регулятивного досвіду»;
- «оволодінні студентами необхідним досвідом самоорганізації» [4, с. 78].

Зрештою, при реконструкції наукового досвіду В. Томашевського контекст комунікативного ґатунку виявляє себе при підготовці майбутніх дизайнерів завдяки вагомим процесам вже комунікативного переопрацювання естетичного та культурно-естетичного у вектор художнього позиціонування. Проте необхідна гнучкість цілісної структурованості підпорядковує дизайн в освітній системності як складову мистецької спеціалізації, яка за представленою предметно-функціональною належністю органічно виявляє комунікативні риси художньо-педагогічної якості. Тобто, за В. Томашевським, наявна риса комунікативного домінування в дизайні відзначає самодостатність підкресленої вмотивованості щодо входження винайдених у дизайн-освіті самобутніх сегментів спрямованості в показниках поступового набуття студентами професійних якостей у вищевказаному В. Томашевським «кодифікованому відборі» допоміжних компетентностей. Проте О. Фурса зазначає, що при «спостереженні за процесом професійної підготовки дизайнерів у ВНЗ, аналіз результатів навчально-виховного процесу підтверджує, що моделювання системи професійної підготовки дизайнерів у ВНЗ доцільно розглядати, як комплекс послідовних дій» [6, с. 43]. Отже, згідно з поглядами О. Фурси потрібно передусім розпочинати підготовку фахівців-дизайнерів не з

адаптації до загальних системних підвалин навчально-виховного процесу, а з якісного «модельовання системи професійної підготовки дизайнерів». Таким чином, проявляється вагомий чинник у підвалинах не тільки щодо аргументації комунікативної сутності дизайну на основі функціонально-естетичних засад мистецької спеціалізації, а й у безпосередньому пошуку конструктивно-інтегративних умовиводів модельовального характеру до дизайну, як до самозмістовної системи з власною художньо-комунікативною природою навчально-виховного поступу.

Водночас за фаховою позицією О. Фурси встановлена гнучка комунікативна природа виховної основи дизайну дозволяє на спільній індексації мистецького становлення відходити від канонічної лінійності естетики у тлумаченні функціональної природи дизайну і вправно переходити до більш полімодальних сенсів візуально-комунікативної інноваційності дизайну в межах художньо-виховної засадничості. Такий підхід виявляє обґрунтоване співвідношення естетичного та технологічного до духовно-функціональної природи «комунікативно-дуальної площини» формування освітньо-виховного вектору сучасного дизайну.

**Висновки.** Продемонстровані концептуальні позиції В. В. Томашевського та О. О. Фурси у більш розширеному обґрунтуванні дозволяють по-іншому проаналізувати широке різноманіття науково-педагогічних підходів вітчизняних та зарубіжних вчених до «художньо-комунікативного змісту виховання» із дотичним спрямуванням безпосередньо до дизайнерської діяльності та із вагомим змістом винайдення одночасної ключової ролі, як і естетичної культури, так і проєктної при становленні молодого спеціаліста-дизайнера та створенні умов щодо нагального досягнення вагомих факторів універсально-функціонального спрямування в бік комунікативних пріоритетів художньо-діяльнісного виховання, що і стане одним із принципових подальших завдань для продуктивного аналізу інших базових та відправних наративів західного теоретико-методичного досвіду.

Зрештою, у дослідженні підкреслюється, що комунікативні умовиводи, як вважає Оксана Фурса, інтегративних властивостей дизайну відкривають при допомозі реконструкції двох теоретичних напрямів і комплексність, і функціональність дуального окрилення прикладного значення безпосередньо дизайну при розкритті виховного статусу проєктної культури у взаємодії з естетичною. Методологічний принцип реконструкції дозволив ретельніше підійти до фахових закономірностей щодо винайдення знакової узгодженості одновекторно наближених точок зору при унормованому перегляді подальшого розвитку контекстного дизайнерського повідомлення як стратегічного виховного комунікативного явища. Також у статті підкреслюється, що ставлення до дуального сенсу дизайну у вимірах духовно-функціональної належності – це знакова теоретична позиція Володимира Томашевського, яка аргументовано виводить пріоритети комунікативних умовиводів до ціннісних джерел науково-методичного змісту для виявлення необхідних сполучників комунікативної сфери дизайн-освіти.

#### Список використаної літератури

1. Фурса О. О. Мистецька та економічна детермінованість комплексного розвитку дизайну і дизайн-освіти. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2012. № 5. С. 32–37.
2. Томашевський В. В. Проблема професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2014. Вип. 41. С. 121–127.
3. Фурса О. О. Основні напрями і чинники дизайн-освіти. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.18. С. 392–398.
4. Томашевський В. В. Педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2017. № 2 (57). С. 76–81.
5. Томашевський В. В. Деякі аспекти сформованості естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2016. № 3 (49). С. 99–109.
6. Фурса О. О. Трансформації моделей дизайн-освіти в Україні. *Вісник ХДАДМ*. 2012. № 4. С. 41–46.

## FORMATION OF THE COMMUNICATIVE SPHERE OF DESIGN EDUCATION ON THE BASIS OF THEORETICAL APPROACHES OF VOLODYMYR TOMASHEVSKY AND OKSANA FURSA

**Ilnytska Liubov**

Candidate of Philosophical Sciences, Doctoral Candidate  
Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine

**Introduction.** The research is devoted to the analysis of the Ukrainian experience of reconstruction of a specific direction of comprehension of design education, namely: communicative sphere, as a special entry into perspective possibilities of development of educational capacities of educational and pedagogical adjustment of the actualized message of the highest artistic level. In the Ukrainian scientific field, only two researchers-practitioners were able to approach the fabric of methodical and educational capacities of design in this way. Thus, our researchers Volodymyr Tomashevsky (1968 – 2021) and Oksana Fursa developed their own approaches to presenting a planned universe of design in the range of subjugation of the whims of the subject installation, especially the design itself.

**Purpose.** The main purpose of the study is largely to reveal the processes of the formation of the communicative sphere of design education through the use of reconstruction mechanisms in clarifying the educational effect of those specific entities that are relevant to the field of design, but with a thorough analysis of pedagogical developments of two leading Ukrainian teachers, artists and scientists – O. Fursa and V. Tomashevsky.

**Methods.** Modulation of the main ways of research development is primarily associated with the comparative method of understanding the same-root parameters of educational and methodological mechanisms in the theories of two well-known Ukrainian designers – O. Fursa and V. Tomashevsky regarding the communicative way of deducing creative functioning. A structurally forming mechanism is also used to systematize the valid qualities of conceptual equivalents, as point principles of the fundamental motives of justifying the goal.

**Results.** Incidentally, the study emphasizes that communicative inferences, according to O. Fursa integrative properties of design, open with the reconstruction of two theoretical directions and the complexity and functionality of the dual wing of the applied value of design in revealing the educational status of project culture in interaction with aesthetic. The methodological principle of reconstruction allowed taking a more careful approach to the professional laws of inventing the symbolic consistency of one-vector approximate points of view in the normalized revision of the further development of contextual design message as a strategic educational communicative phenomenon. This article also notes that the attitude to design in the dimensions of spiritual and functional affiliation is a significant theoretical position of V. Tomashevsky, which argues the priorities of communicative inferences to valuable sources of scientific and methodological content to identify the necessary connectors of the communicative sphere of design education.

**Originality.** The communicative paradigm of design in general is currently a little-studied process. In particular, the fact that the search for influential aspects of the communicative sphere of design education is first studied in a special way of applying the functions of comparative analysis of two theoretical approaches: O. Fursa and V. Tomashevsky to the variable adaptation of classical design understanding in the pedagogical direction of interpretation introduction of creative values in the educational process. The unique experience of these two talented Ukrainian scientists, as well as the accumulated scientific and pedagogical heritage, has not been carefully studied before.

**Conclusions.** The article demonstrates the advantages of the presented doctrine with deep-rooted features of the common features of the previous experience of Ukrainian theorists and practitioners O. Fursa and V. Tomashevsky allow to identify those aspects in the complex analysis that will be crucial for consistent future methodological work, which will best help to obtain a design education.

**Key words:** design, design education, reconstruction, communication, communicative sphere.

### References:

1. Fursa O. (2012). Mystetska ta ekonomichna determinovanist kompleksnoho rozvytku dyzainu i dyzain-osvity [Artistic and economic determinism of complex design development and design education]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv*, (5), 32-37. [in Ukrainian].

2. Tomashevskiy V. (2014). Problema profesiinoi pidhotovky maibutnikh dyzaineriv u systemi vyshchych navchalnykh zakladiv [The problem of professional training of future designers in the system of higher educational institutions]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoły*, (41), 121-127 [in Ukrainian].
3. Fursa O. (2013). Osnovni napriamy i chynnyky dyzain-osvity [The main directions and factors of design education]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 23 (18), 392-398. [in Ukrainian].
4. Tomashevskiy V. (2017). Pedagogichni umovy formuvannya estetychnoi kultury maibutnikh dyzaineriv u vyshchych navchalnykh zakladakh [Pedagogical conditions of formation of aesthetic culture of future designers in higher educational institutions]. *Pedahohichni protsesy: teoriya i praktyka*, 2 (57), 76-81 [in Ukrainian].
5. Tomashevskiy V. (2016). Deiaki aspekty sformovanosti estetychnoi kultury maibutnikh dyzaineriv u vyshchych navchalnykh zakladakh [Different aspects of the formation of aesthetic culture of future designers in higher education]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoły*, 3 (49), 99-109. [in Ukrainian].
6. Fursa O. (2012). Transformatsii modelei dyzain-osvity v Ukraini [Transformations of design education models in Ukraine]. *Visnyk KhDADM*, (4), 41-46. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 22.10.2021 р.

УДК 378.147

DOI: 10.31376/2410-0897-2021-3-47-10-158-170

## СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ПРЕДМЕТІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

**Кабиш Марина Юріївна**

кандидат філологічних наук

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

e-mail: marinkabysh@gmail.com

ORSID ID: 0000-0002-0454-6065

*У статті схарактеризовано сучасні особливості педагогічної діяльності викладачів предметів загальноосвітньої підготовки в закладах професійної освіти. Розкрито концептуальні аспекти модернізації підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної освіти. Висвітлено загальноосвітню складову базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників з отриманням повної загальної середньої освіти і сучасний підхід до проектування змісту професійної освіти. Досліджено сучасні особливості опанування учнями природничо-математичних дисциплін у закладах професійної освіти. Окреслено результати Міжнародного дослідження якості освіти PISA в Україні. Вказано на необхідність відбору принципів, обґрунтування факторів і педагогічних умов, розроблення технологій і методик навчання сучасних учнів, представників «покоління Z».*

**Ключові слова:** педагогічна майстерність, професійна освіта, загальноосвітня підготовка, компетентність, «покоління Z», електронні освітні ресурси.

**Постановка проблеми.** На сучасному етапі модернізації системи вищої педагогічної освіти викладач предметів загальноосвітньої підготовки виступає активним суб'єктом власного особистісного самовдосконалення і самореалізації. Професійний розвиток викладача в закладах професійної освіти становить неперервний процес прогресивного і гуманістичного формування особистості, яка прагне до високих професійних досягнень, прогресивного руху до найвищого фахово-особистісного рівня, що передбачає цілісне, результативне перетворення компетентнісного досвіду шляхом подолання професійних протиріч, удосконалення професійно-педагогічної компетентності протягом усього життя, вироблення нової якості професійно-педагогічної дії. Сьогодні вітчизняній системі освіти, зокрема професійній, потрібен педагогічний працівник, який навчає учнів «як думати», а не «що думати», який допомагає опанувати найсучасніші знання, а не примушує відтворювати вчорашні істини, який сприяє реалізації ідеї освіти впродовж життя. Натомість в освітньому процесі закладів професійної освіти поки що недостатньо обґрунтовані теоретичні і методичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів загальноосвітніх предметів. На сучасному етапі завданням викладачів закладів професійної освіти є підготовка свідомих, компетентних кваліфікованих робітників, здатних до продуктивної професійної самореалізації і реалізації принципу навчання впродовж життя.